

HOGESCHOOL UTRECHT

Beschrijving leertraject Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB)

Klik op een van onderstaande linken om direct naar het betreffende onderdeel te gaan:

- [aansluiting BDB op onderwijs- en personeelsbeleid](#)
- [opzet leertraject BDB](#)
- [toetsing en beoordeling van de BDB](#)

AANSLUITING BDB OP ONDERWIJS- EN PERSONEELSBELEID

DOELGROEP / TOELATINGSEISEN

Beleid ten aanzien van nieuwe docenten

Iedere nieuwe docent wordt bij indiensttreding door een leidinggevende aangemeld voor een introductie cursus voor BDB. De introductie cursus is ingebed in het HU- 'warm welkom'-programma voor nieuwe medewerkers. Op de website [Wegwijs op de HU - Introductiepagina \(sharepoint.com\)](https://www.sharepoint.com/~/sites/onderwijs/Introductiepagina) heeft het bericht 'Aanrader introductie cursus docent HBO' een prominente plek.

Vanaf het schooljaar 2023 – 2024 wordt standaard een integrale BDB aangeboden, waarin de drie afzonderlijke onderdelen Onderwijs Uitvoeren, Onderwijs Ontwerpen en Examineren/Toetsen zijn geïntegreerd

Beleid ten aanzien van zittende docenten

Binnen de HU is het aantonen van een bekwaamheid op BDB-niveau een verplichting voor zowel nieuwe, als voor zittende HU-docenten. De professionalisering rond de BDB en de senior didactische bekwaamheid (SDB) wordt verzorgd door het HU-brede Teaching & Learning Network (TLN).

De vernieuwde BDB waarmee in 2023 is gestart is een rijke leeromgeving waarin docenten leren en ontwikkelen aan de hand van hun eigen leervragen. Bij het nieuwe ontwerp van de BDB is uitgegaan van de HU – visie op Onderwijs en Onderzoek. Een leven lang ontwikkelen, gepersonaliseerd leren en het werken in leerteams zijn in deze visie belangrijke uitgangspunten. Het leerteam staat in de nieuwe opzet van de BDB centraal. In de leerteams stimuleren docenten elkaar in hun ontwikkeling vanuit gelijkwaardigheid. De leerteambegeleider draagt zorg voor het groeps- en leerproces en fungeert tevens als expert.

Naast leerteamsessies worden ontwikkelplaatsen en inspiratiesessies georganiseerd. In inspiratiesessies krijgen docenten actuele kennis uit onderzoek gepresenteerd, waarmee zij aan de slag kunnen om hun handelen in de eigen onderwijspraktijk te verbeteren. Ook kunnen docenten meedoen aan ontwikkelplaatsen, waarin zij begeleid worden in het uitproberen en oefenen met verbeterde of nieuwe handelwijzen. De volgende stap in de cyclus is reflectie op deze nieuwe handelwijzen. De eigen reflectie wordt aangevuld met feedback vanuit meerdere perspectieven (van studenten, collega-docenten en experts). Docenten kunnen enkele keren per week terecht in de TLN – huiskamer met hun vragen rondom hun professionalisering. Ook kunnen zij gebruik maken van een digitale leeromgeving.

De nieuwe BDB is opgezet volgens de principes van programmatisch toetsen. Dit houdt onder meer in dat deelnemers gedurende hun leertraject bewijzen ('datapunten') verzamelen in hun portfolio en hier feedback op ontvangen vanuit verschillende perspectieven. En dat beslissingen over certificering worden genomen door een besliscommissie op basis van deze rijkheid aan informatie.

Met de nieuwe BDB wordt beter aangesloten bij de veranderende hbo-onderwijspraktijk. Tegelijk wordt recht gedaan aan de verschillen in ervaring, kennis en kunde van docenten, worden flexibele leerroutes mogelijk en krijgen docenten meer regie op het eigen ontwikkelproces.

Docenten die hun bekwaamheid voor één of meer van de losse onderdelen van de BDB willen afronden kunnen hun leervragen op het gebied van het ontwerpen, uitvoeren en toetsen inbrengen in het nieuwe BDB – traject. Desgewenst kunnen zij tussentijds een assessment voor een apart onderdeel doen. In het schooljaar 2024-2025 en indien nodig eventueel langer worden nog aparte leerwegaafhankelijke assessments afgenomen voor de kwalificaties ontwerpen, uitvoeren of toetsing (resp. BOO, BOU en BKE).

Vanaf 2024 worden ook de SDB-trajecten herontworpen. Daarnaast wordt gewerkt aan een Ontwikkelkaart voor hbo-docenten, in een samenwerking tussen TLN, HR en het Kenniscentrum Leren en Innoveren. Deze kaart zal in het voorjaar van 2025 worden gepresenteerd.

DOEL HU-PROFESSIONALISERING BDB: DIDACTISCHE BASISBEKWAAMHEID & CERTIFICERING

De hogeschool hanteert criteria om de didactische basisbekwaamheid van nieuwe en zittende docenten vast te stellen. De HU-Certificeringscommissie onderhoudt een lijst van diploma's/certificaten van (didactische) opleidingen/trainingen, op basis waarvan een vrijstelling kan worden aangevraagd. Deze lijst wordt regelmatig geactualiseerd. Bij de beslissing om een vrijstelling te verlenen worden de inhoud, de context van het hoger beroepsonderwijs en de actualiteitswaarde van de betreffende opleiding/training meegewogen. De Certificeringscommissie voert met het oog op de kwaliteitsborging van de professionaliseringsactiviteiten van TLN met enige regelmaat onderzoeken en steekproeven uit.

Tussen de hogescholen is afgesproken elkaars BDB-certificaten te erkennen. Vrijstellingen van andere collega-hogescholen worden niet zondermeer overgenomen.

Voor de professionalisering BDB en SDB is HU verbonden aan de landelijke Community of Practice BDB/SDB. Met een aantal collega-hogescholen wordt om de paar jaar een peerreview georganiseerd (de meest recente peerreview vond plaats op 20 november 2023). Hiernaast participeert HU/TLN in het landelijk netwerk Toetsbekwaamheid h(b)o.

In alle HU-docentfunctieomschrijvingen is didactische bekwaamheid in de resultaatgebieden benoemd

INTAKE

Voor de intake is de TLN-huiskamer ingericht. In de TLN – huiskamer kunnen docenten over hun professionalisering in gesprek gaan met ervaren begeleiders van professionaliseringsactiviteiten over een volgende stap in hun ontwikkeling. Docenten en leidinggeven kunnen vragen over professionalisering ook stellen via het algemene TLN adres: tln@hu.nl, waarna mogelijk een nader gesprek volgt.

Bij een intake kan een docent op grond van didactische ervaring in het hoger beroepsonderwijs ook een ontwikkelingsgericht advies krijgen om zich (verder) te bekwamen richting senior-niveau (SDB).

Bij HU kunnen docenten zich na een BDB – leerweg verder bekwamen richting Seniorkwalificatie Didactische Bekwaamheid. In 2024-2025 worden aparte trajecten aangeboden voor de Seniorbekwaamheid Uitvoeren (SOU), de Seniorbekwaamheid Ontwerpen (SOO) en de Seniorbekwaamheid Examinering (SKE). In 2024 is gestart met een ontwerp voor een integraal traject gericht op de gehele SDB. Daarnaast kunnen docenten zich verder ontwikkelen via de netwerken van TLN, bijvoorbeeld gericht op programmatisch toetsen, begeleiden in leerteams, rijke leeromgevingen en didactiek en digitalisering

MAATWERK

De HU-professionalisering BDB betreft didactische vraagstukken in de eigen HU-onderwijspraktijk van een hbo-docent(en team). Om goed aan te sluiten op deze specifieke vraagstukken en de fase van ontwikkeling van een docent is de begeleiding binnen ieder leerteam per definitie maatwerk. Daarnaast kunnen we voor specifieke opleidingen ook maatwerktrajecten inrichten, zodat een team samen aan de slag gaat met een specifiek vraagstuk en de docenten zich al doende professionaliseren.

Wanneer het gaat om maatwerk, dan maken gesprekken met opleidingsmanagement, projectleiders of toetsdeskundigen ook deel uit van de intake.

ANDERSTALIGHEID

Vanaf het studiejaar 2015-2016 wordt de HU-professionalisering BDB, inclusief de introductie BDB, ook in het Engels aangeboden.

OPZET LEERTRAJECT BDB

ORGANISATIE

- De HU-professionalisering BDB wordt ontwikkeld, uitgevoerd en geëvalueerd door een interne partij, de HU-brede faciliteit voor HU-docenten en HU-onderzoekers: het HU-Teaching & Learning Network (TLN).
- Twee instituutdirecteuren van de HU hebben TLN in portefeuille en zijn daarmee namens de HU eindverantwoordelijk.
- Het regieteam van TLN is verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken van TLN, inclusief de organisatie van de HU-professionalisering BDB.
- Aan TLN zijn docent-opleiders verbonden, die allen naast TLN ook werkzaam zijn bij één van instituten, kenniscentra of diensten van de HU. Enkele docent-opleiders hebben naast de HU een andere werkgever.
- Voor het borgen van de inhoudelijke kwaliteit van de HU-professionalisering BDB werkt TLN met een 'dragend kenniscentrum': het Kenniscentrum Leren en Innoveren (KC LENI).

LEERDOELEN / BEKWAAMHEID

De HU-professionalisering BDB is afgestemd op de landelijke afspraken met betrekking tot de Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB), zoals vastgelegd in het Protocol inzake wederzijdse erkenning Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid van de Vereniging Hogescholen. Het protocol heeft als uitgangspunt gediend voor een kader, op basis waarvan de HU professionalisering BDB is ontworpen. Daarnaast is ook het geaccrediteerde beroeps- en opleidingsprofiel van de (voormalige) Masteropleiding Expertdocent Beroepsonderwijs (MEB) van HU i.s.m. Windesheim gebruikt om een doorlopende professionele ontwikkelingslijn. De MEB is in 2021 uitgefaseerd.

PROGRAMMA

- In de BDB is de professionalisering georganiseerd in
 - Ontwikkelplaatsen rondom vier ontwikkelgebieden: didactische aanpak, pedagogische benadering, rijke leeromgeving en diversiteit en inclusie.
 - Inspiratiesessies vanuit vier ontwikkellijnen: onderzoekend vermogen, verbindend vermogen, persoonlijk leiderschap en professionele identiteit.
 - Leerteambijeenkomsten: begeleiding bij je leervragen en ontwikkelproces.
- Docenten die nieuw zijn in de HU volgen eerst de introductie BDB en aansluitend de volledige BDB.
- Leerteams vormen de basis van de BDB. Deelnemende docenten participeren in een leerteam onder begeleiding van een leerteambegeleider van TLN. Daarnaast kunnen deelnemers inspiratiesessies volgen over actuele thema's, alsmede ontwikkelplaatsen rond voor hen relevante onderwerpen. In de TLN-huiskamer kunnen zij in gesprek gaan over hun didactische ontwikkeling. Op de online leeromgeving vinden zij informatie en materialen die zij kunnen benutten bij het opstellen van hun portfolio.
- De BDB sluit aan bij de HU-onderwijs – en onderzoekvisie, het Ambitieplan HU2026, de HU-professionaliseringskaders, het HU-beroepsprofiel HBO-docent en het Meerjarenplan/Jaarplan TLN.

De begeleiding bij de BDB wordt verzorgd door docent-opleiders in face-to-face en online bijeenkomsten, in een blended leeromgeving en op de werkplek.

DUUR EN OMVANG

De BDB heeft een gemiddelde doorlooptijd van ongeveer een schooljaar. De doorlooptijd wordt in overleg met de deelnemende docent(en)(teams) bepaald. Doorgaans worden de professionaliseringsactiviteiten ook in co-creatie met betreffende docenten(teams) vormgegeven.

CURSUSMATERIAAL

De inhoud en het materiaal van de HU-professionalisering BDB is ontwikkeld in overleg met de lectoraten van het Kenniscentrum Leren en Innoveren (waaronder Lectoraat Beroepsonderwijs, Lectoraat Onderzoekend vermogen, Lectoraat Co-Design, Lectoraat Werken in Onderwijs, Lectoraat Organiseren van Verandering in Onderwijs). Ook is het werkveld (docenten, hbo-opleidingen en professionals uit de hbo-sector) actief betrokken. Het dragend Kenniscentrum Leren en Innoveren draagt mede zorg voor de kwaliteit van de inhoud.

TOETSING EN BEOORDELING VAN DE BDB (INCLUSIEF BKE)

TOETSING EN BEOORDELING DIDACTISCHE BASISBEKWAAMHEID

Aantonen van didactische basisbekwaamheid gebeurt door de opbouw van een portfolio, waarin de docent bewijzen van didactische bekwaamheid verzamelt, gebaseerd op concrete situaties in de eigen onderwijspraktijk en de beroepstaken van de hbo-docent. Voorbeelden van zulke bewijzen zijn ontwikkelde onderdelen van lessen/curricula en opnames van lessituaties. Op deze bewijzen wordt feedback gevraagd vanuit verschillende perspectieven, bijvoorbeeld vanuit studenten, collega's, experts en TLN-begeleiders. Op deze manier wordt continue feedback verzameld, die wordt besproken in het leerteam (formatief). Voor het (summatief) beslissen over het al dan niet behalen van de BDB wordt het portfolio voorgelegd aan een besliscommissie. Deze besliscommissie geeft een beslissende beoordeling op basis van de bewijzen in het portfolio en de veelheid aan feedback die hierop is gegeven gedurende het leertraject.

Docenten die nog enkele onderdelen van de BDB moeten afronden kunnen ervoor kiezen om een assessment te doen gericht op dat specifieke onderdeel. Dit kan eventueel samen met een collega, bijvoorbeeld wanneer intensief is samengewerkt. Voorwaarde is dat de individuele bijdragen in het dossier en tijdens het assessment goed zijn te onderscheiden. Deze beoordeling vindt plaats op basis van een vooraf aangeleverd dossier, bestaande uit een legitimatierapport en relevante beroepsproducten, aangevuld met een Criterium Gericht Interview (CGI). Ook wordt nadrukkelijk aangeraden om een mede-assessor bijvoorbeeld vanuit de eigen praktijkcontext mee te vragen.

De certificerende assessments worden uitgevoerd door assessoren die door de Certificeringscommissie tot examinerator zijn benoemd. Examinatoren zijn minimaal één niveau hoger gecertificeerd en hebben een assessorentraining gevolgd. De leden van de besliscommissie nieuwe BDB dienen allen te beschikken over ten minste één seniorkwalificatie. Alle seniorkwalificaties dienen in de besliscommissie vertegenwoordigd te zijn. Ook de leden van de besliscommissie worden aangewezen door de Certificeringscommissie.

CERTIFICERING

Bij succesvol aangetoonde didactische basisbekwaamheid ontvangt de docent een BDB-certificaat en voor de nieuwe BDB eveneens een Edubadge. In het geval eerder BDB – certificaten zijn uitgereikt worden voor de ontbrekende kwalificaties nog certificaten verstrekt. Bij het verkrijgen van een vrijstelling wordt geen certificaat verstrekt. Het BDB-certificaat wordt afgegeven door de (voorzitter van de) Certificeringscommissie en de netwerkregisseur van TLN en voorzien van hun handtekening.

KEURMERK

Hogeschool Utrecht is sinds januari 2018 in het bezit van het Hobéon Keurmerk voor Kwaliteit (HKK). Het HKK is door Hobéon ontwikkeld als een vorm van certificering voor organisaties die hun kwaliteit zichtbaar willen maken en zich verder willen ontwikkelen. Het HKK is verlengd in 2024. Aan alle drie de audits is een peerreview voorafgegaan met collega-hogescholen uit de Community of Practice BDB/SDB. Deze peerreview is ingericht in het licht van de peerreview methodiek die landelijk is opgezet om te komen tot wederzijdse erkenning van certificering en verbetering van leertrajecten.